

Ophavsret

Skrevet af DAU's Ide-udvalg i 1989:

DANSK
AKVARIE
UNION

Til beskyttelse af forfattere og andre findes der en LOV om OPHAVSRET her i Danmark, og samtidigt har Danmark underskrevet "Bernerkonventionen" som er en international aftale om ophavsret. Dette betyder, at man ikke kun skal sørge for at have tilladelse til at bruge danske forfatteres tekster, men også udenlandske forfattere skal spørges, før man bruger deres artikler i tidsskrifter, akvarieblade, foreningsblade mm.

Efterfølgende findes uddrag af loven om ophavsret, lettere omskrevet, så de ting der har værdi for bla. akvarie- og foreningstidsskrifter er gjort tydelig:

1. Den som frembringer et litterært eller kunstnerisk værk, har ophavsret til det.

Først og fremmest betyder det, at redaktøren skal have en bindende – og dermed helst skriftlig – tilladelse fra forfatteren af en artikel før han/hun bruger en artikel i sit blad. Hvis forfatteren selv har sendt artiklen til redaktionen må dette dog betragtes som et samtykke i at artiklen bruges, men dette giver på ingen måde redaktionen nogen ophavsret til artiklen, kun brugsretten i eget blad.

2. Ophavsretten medfører, med nogle i loven angivne indskrænkninger, eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden i oprindelig eller ændret skikkelse.

Ophavsmanden kan give en redaktion retten til at bruge artiklen i oprindelig form, men kun ophavsmanden har retten til at ændre i værket. En redaktion må altid sørge for at have tilladelse til at foretage rettelser i et manuskript, før de foretages

3. Ophavsmanden har krav på at blive navngivet i overensstemmelse med, hvad god skik kræver.

Dette betyder, at man ALTID skal angive kilde til stof, der bruges i tidsskrift/blad. Dette gælder både hvis der er tale om en artikel, et uddrag/citering eller lignende. Som kilde bør man ALTID nævne forfatter/ophavsmand, og god skik kræver også titel på værket eller navn på det tidskrift stoffet kommer fra.

4. Værket må ikke ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for ophavsmandens litterære anseelse eller egenart.

Som nævnt tidligere må man ikke lave ændringer i værket uden at have aftalt disse ændringer med forfatteren. Dette betyder f.eks. at man IKKE må ændre navne på fisk til mere "up to date" navne uden at have forfatterens tilsagn. Forfatteren kunne måske have en ganske bestemt hensigt med at bruge "gamle" navne på fiskene. Redaktøren kunne evt. i parentes nævne, hvad han/hun mener, er det korrekte navn – men med tydelig angivelse af, at det er redaktørens mening.

5. Ophavsmanden kan IKKE frafalde denne ret, medmindre det gælder en efter art og omfang afgrænset brug af værket.

En forfatter eller ophavsmand som det kaldes i loven kan give et eller flere blade/tidsskrifter brugsretten til en eller flere af hans/hendes artikler/værker, men ophavsretten forbliver ALTID hos forfatteren.

6. Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og andre offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret.

Et blad kan altså frit bruge tekster fra lovsamlinger og offentlige aktstykker uden først af have indhentet tilladelse fra nogen part.

7. Af et offentliggjort værk må enkelte eksemplarer fremstilles til PRIVAT brug, men de må IKKE udnyttes på anden måde.

For en redaktør har denne paragraf ingen betydning, for han må IKKE bruge stoffet i sit blad, men for den private akvarist o. lign. har det stor betydning, for hermed har han/hun mulighed for at tage fotokopier af bøger, tidsskrifter og blade til EGET brug og hermed skaffe sig et fint bibliotek med artikler fra alverdens bøger og blade.

8. Af et offentliggjort værk er det tilladt at citere i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet. Gengives i en alment oplysende fremstilling to eller flere værker af samme ophavsmand, har denne krav på vederlag.

Man har lov til at citere fra en artikel, men pas på, det kan være svært at skelne mellem citering og afskrift. Man skal altid tydeligt anføre, hvad der er citeret, og det må kun have en forholdsvis beskeden udstrækning i forhold til den samlede tekst. Husk altid at angive kilde på citater, ellers er det fusk.

Der findes nogle specielle regler om videnskabelige tidsskrifter, idet det er tilladt at bruge store dele af artikler herfra, men selvfølgelig med den normale regel om at KILDEN skal være anført. Pas dog på når i vurderer om hvad der er videnskabeligt og hvad der er "populærvidenskabeligt".

Mange af de sidstnævnte er de mest uforsonlige, hvis man bruger deres stof uden skriftlig tilladelse.

9. Ophavsretten varer, indtil 70 år forløbet efter ophavsmandens dødsår.

Vi kan godt være enige om at en artikel skrevet af en forfatter, der har været død i 70 år, sjældent har den helt store aktualitet indenfor akvariehobbyen. Der kan dog være tale om f.eks. videnskabelige artikler, artsbeskrivelser, biotopbeskrivelser og lign hvor det ingen betydning har hvor gammelt stoffet er, og her har man altså ret til at bruge stoffet, selvfølgelig med kildeangivelse, men uden at der på nogen måde kan komme betaling for stoffet på tale.

FOTOGRAFISKE BILLEDER

I samme lovtekst er også omtalt fotografiske billeder. Her er forældelses perioden 50 år efter billedet er taget

- 1. Den som fremstiller et fotografisk billede, har med de i loven anførte indskrænkninger eneret til gennem fotografi, tryk, tegning eller anden fremgangsmåde at fremstille eksemplarer af billedet og til at vise det offentligt.**

Dette betyder, at en redaktør ALTID skal have fotografens tilladelse til at bruge et fotografi.

- 2. Fotografen har ret til at blive navngivet i overensstemmelse med, hvad god skik kræver, såvel på eksemplarer af billedet som når det på anden måde vises offentligt. Han har også krav på, at billedet ikke ændres eller vises offentligt på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for hans anseelse som fotograf.**

Dette betyder at man ALTID skal nævne fotografens navn enten under billedet eller i den pågældende artikels overskrift (evt. sammen med forfatteren af artiklen). Det betyder også, at en redaktør faktisk IKKE har ret til at beskære et fotografi, da redaktøren derved kan komme til at krænke fotografens mening med billedet

Ovennævnte artikel er skrevet af DAU's Ide udvalg i januar 1989. Loven er siden blevet justeret i 1995 og 2009, men meningen er stadig det samme. Den gældende lov finder du på:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=129901>